Fischer, Otokar
Kruhy

OTOKAR FISCHER

KRUHY

BÁSNĚ

AVENTINUM 1921

14

OTOKAR FISCHER

KRUHY

BÁSNĚ

AVENTINUM 1921

UNIVERSITY OF TORONTO
LIBRARY

Památce

Jaroslava Vrchlického

Ztracená píseň

Lyrická duše, jak jsi zapomněla,
že z par se nadzvedá tvůj sněný svět!
Zas krouží listí... Věčnost je to celá,
kdy pod závoji naslouchat jsi směla,
jak rytmus barev zpíval naposled.

Lyrická duše, promluv. Ojíněná
teď rána zírají ti do oken.
Rým kolem ucha lét, zbyl beze jména,
tvá odcházela píseň oslyšena,
zmlk dech tvůj neprocitlý, nezkojen.

Jdeš, přísná, zimě vstříc. Leč toho hlasu,
jenž láká v alejích a z vinic lká,
jenž, dítě mlh, zná podjeseně krásu
a z šera zrozen, šeptá v polojasu,
proč neslyšelas, duše lyrická!

Předčasná zima

Pod stříbrem sněhu černé kmeny.
Pod nohou listí, záhy sváté.
Jež jste mne potkaly, ženy, ženy —
milujete? a vzpomínáte?

Tančily jste jak ve větru pruty.
Štíhlé a sličné a sladké jste byly.
Mráz přišel přes noc; není krutý;
smutně se směje, stařeček bílý.

Sníh padá s větví na mou hlavu.
Možná, že léto do zimy vzkvete.
Vy, vzešlé z temna, teď ztracené v davu —
Vzpomínáte? A milujete?

Sonáta

Večerní slunce hrálo pastorale
na houslích kmenů. Zvonil vzduch a mech,
naslouchal vítr, a vše kvítky malé
jako by lidsky ztajily svůj dech.

Večerní slunce v zeleň tkalo zlato,
déšť jisker zabubnoval o kůru,
a jako fléten appassionato
zněl k tomu s výšin akord azuru.

Večerní slunce posléz do údolí
hodilo v pozdrav třesknou polnici,
a nad jetelem, nad stíny a poli
finale lkalo, rudě hořící.

Pak hudba zhasla. Zima bylo náhle.
Zasvistil vítr, v dál se rozletěl — —
a přec je slyším, duhové a táhlé
ty zvuky houslí, violy a cell...

Tón zazní zas, jenž bouři ukonejší
a dávné hoře v spánek pohříží,
až přijde noc, ta lásky nejplnější
a k hrudi mé svůj smyčec přiblíží.

Pod horami

Déšť zavoněl, jenž přijde. Kaštan svítí
a louka večerem je prossáta.
Zde břímě odhodiv, já chtěl bych sníti,
jak potok čistě zní a nechvátá.

Zde dobré bydlo je a lidé dobří.
Jich řád se z pohádek a pověr stkal.
Tam nahoře jsou skřítci v mhách a obři.
Tam za mnou v městě hřích a svod a kal.

Ach, města hemžením už duše mdlá je.
Až příliš mnoho slov mi vyšlo z úst.
Zde povlovně a pozdě život zraje:
zde pomalu a mlčky chtěl bych růst.

Ne přes jezy jen burácet a slapy:
být potok, v němž se boží světlo stkví!...
A nevinně jak dumám si tak, skrápí
mne ležícího deštík májový.

Ó vůně jara! Vodičko má! Vláho!
Ty živá roso, cudně proudící!
Též já jsem dítě májové, a blaho
mne šlehá v tvář, mně stéká po líci.

Též já jsem potok, bublající v lese,
já, zmítaný a kalný, zlý a mdlý,
též já jsem pramen, v němž se světlo třese
a někdy — někdy! — bůh se zrcadlí.

My

(1914)

Co listí padá k osiřelé zemi,
tolik vás, bratří, někde pomřelo,
z tolika prsou skřek se vydral němý
a tolik úst se s kletbou zavřelo.

Ke vdoví zemi listí padá sváté
a v rozbolená prsa padá pláč
nad vámi, bratří, kteří umíráte
tam někde v dálce — za koho? a zač?

Výsměšný vítr suchým listím svistí.
K těm, pro které váš mladý život zhas,
my dusíme se němou nenávistí.
A láskou k těm, kdož postříleli vás.

My
(1920)

Vladimíru Úlehlovi

Generace duší roztěkaných,
přeludy a v nitru prázdnem hnaných
bez vědomí cíle, směru, cest,
procitli jsme v zemi požehnané,
šeptajíce: naše břímě, pane,
lehčí je než uvykli jsme nést.

Pokud vítr do nás pral a parno,
věděli jsme, volali jsme: marno
na polou se cesty zastavit.
Neznali jsme nemožnost ni nesnáz,
nežili jsme, ale život nes' nás,
umrtven byl úžeh, bol a cit.

Když jsme, skoro bez zásluhy, nyní
zázrakem se octli ve svatyni,
jež se ze snů nořila i vin,
vlož, ó pane, tíhu našim lačným,
trpělivým rukám setrvačným,
aby marně, větrný jak mlýn,

nekroužily, netloukly kol sebe,
nehrozily, vyčerpány, v nebe,
toužíce se vraždit navzájem.
Dej nám suchý chléb, spát na kamenech,
dej nám trýzeň nové touhy, nenech
zevšednět nám vyvolenou zem.

Ústrky jsme snášeli a bídu,
spokojit se nedovedem v klidu,
my chcem toužit nad sílu svých sil.
Vyšší ukaž zem, ať putujíce,
ztrmáceni, v potu svého líce,
smíme věřit v nedostižný cíl!

Za Eduardem Vojanem

I

Nad mrtvým

Ni stín se nechví po přísných těch lících,
 kde bledost ryla brázdu v myšlenkách,
 když za slov, snem a kadencemi znících,
 byls král či dravec, blouznil, žhář a vrah.

Hra jasných vln se v hrudi roztříštila,
 jsi bez hnutí, ty — tvar a proměna —,
 dech nešepce, spí ruka tvoje bílá,
 spí vůle, vášeň, ocel kalená.

Však náhle — jak by čepele se mihly
 a jak bys mával rapírem svým zas,
 já zřím tě stát: jsi pružný, prudký, štíhlý,
 jsi v smutku princ a mlád jak Fortinbras.

Jsi ve střehu. Jak dýka jsi. Já slyším,
 že čas je vymknut, přelud že tě zmát.
 Být připraven, toť vše… A vyšším, tišším
 se hlasem zachvívá tvé: Zemřít, spát —

Je dohráno. Jas dohořel. My žijem.
 Zmlk hlasu tep. I básně čaromoc.
 A my se skláníme s tvým Horatiem:
 »Zde puklo mužné srdce. Dobrou noc…«

II

N a d h r o b e m

Na černou rakev házím k rudé růži
tři vzpomínky svým »s bohem« posledním:
tu první mistru slov, tu druhou muži,
tu třetí slovům nedosloveným.

Tys dozrál, dorost, domluvil — a přeci:
kdos v tobě šeptal jako ten, kdo ví,
že bůh dlí v tichu a že lidské věci
jsou křtěny nad pramenem tajemství.

Nuž, s bohem buď. Hrst vzpomínek a díků
k té rudé růži — a pak půjdem dál,
zpět onou strání, peripatetiku,
kdes v bílém dešti květů putoval,

zpět v onen dům, kde ticho snů vždy znova
se v jasně zvučnou mluvu promění.
Co z tajemství, co bude z moci slova?
Šept hrobu dýše: »Zbývá mlčení«.

Po Hamletu

(3. 2. 1920)

Jaký to útok překotného jara!
A černá vůně jak se kouří z niv!
Proč, kam se štvát? Je vše jen dým a pára.
Chceš mdlobu střásti? Smrt tě doštve dřív.

Co škube nitrem tvým? Jsi prach a hlína.
Výsměšné slunce v kraj se opírá.
Rychle se žije. Rychlej zapomíná.
Lehce se žije. Věčně umírá.

Co vnímáš? Mluv! Mluv slova, slova, slova.
Zvon. Špitál. Pole. Kočáry. A vlak.
Na nový hřbitov prchnu ze hřbitova
jak ten, v nějž zakloval se smrti pták.

Cos láká hlasem tichounkým a tišším.
Mně nikdo nezemřel. A přece štkám.
Já slova, jimiž vábí dálka, slyším.
Pojď. Odejdeme. Proč? A kdy? A kam?

A černé hlíny kus by vzít se chtělo
a na živé ji tělo nasypat.
Snad přijde spánek, jímž se ztiší tělo
a bude bez křečí a mdloby. Snad...

Stem paprsků den mladičký už nassál.
Tisícem pocelů mne láká zem,
bych poklek, líbal, rozběh se a jásal —
ta černá půda, půda před březnem.

A přece vím, že pod oblohou zdejší
v předjarně rozdýchaném životě
ze všeho na světě je nejžhavější
ze smrti děs a láska k nicotě.

Cestou ze hřbitova

Břízy, bílé tanečnice,
běží s vrchu, zpívajíce.
Klanějí se, vítají,
rudým vlasem cinkají.

Sedm je jich. Samé mladší.
Smějí se, proč lidé pláčí.
Zvoní list a tančí peň:
Zapomeň! Zapomeň!

Přeběhly a podzim svítí.
Vzduch se třese v zlaté síti.
Hroby za mnou. Přede mnou
náručí svou tajemnou

láká cos a hrá i hárá
jako město, jako pára,
sen a rej a svět a nic —
bílá těla tanečnic.

Julie

Měsíční svit mi padá na lože,
jak skočila jsem do šerého rána.
Až do večera, bože, přebože,
čím budou zas ta prsa moje zdrána!

Co bude stesku, bude výčitek,
co marných vzkazů mezi námi dvěma!
Vy šťastné družky, znáte na to lék,
když ten, kdo má mne rád, mne rád mít nemá?

Ty, bledá záře, která vnikáš sem,
zda ty znáš cestu, kterou nám je jíti?
Nuž, se rtů mých to políbení vem
a v dál je nes, ať do duše mu svítí!

Ať provází ho, jak ten tichý svit,
má láska trpící a mlčelivá,
jež vroucně šeptá, jak je slavno žít,
třeba že měsíc o smrti nám zpívá!

Desdemona

To vyprávění omamné
o divu cest a krás —
Ne muž: leč zprvu objal mne
ten divný jeho hlas.

Já cítila, že v kraji mém
on žije jako host,
na jeho rtech já zřela jsem
neuhasitelnost.

Jak cizí raçy tajemství,
jak z horkých pouští van
dýchlo to na mne: cirkus, lvi —
a loď — a kapitán...

Mám čekat smrt? mám čekat hřích?
slast? konec? nebo mstu?
Ve čtyřech očích zmámených
je opojení rtů,

krev roztoužených lidí dvou,
ach, píseň lásky hrá.
To vášeň náruč nachovou
nad námi zavírá.

Vánoce

Když stoupám do své chladné postýlky,
tak sama jsem a tolik opuštěna.
Co zbývá mi než myslit na chvilky,
kdy slyšela jsem vše svá sladká jména?

Já na cizího myslím rytíře,
co z dobrodružství přines mi a z boje.
Tak mladá jsem. A je to k nevíře,
že já mu přináším to srdce svoje,

to srdce panenské a netknuté,
jež cítí ponejprv, jak všechno bolí.
Jsou vánoce, ach, světlem prolnuté,
a já jsem sirá jako hrušeň v poli.

Kdo poradí mi? Kdo mne pohladí?
Což musím samotinká bol svůj nésti?
Proč trpím? Pro něho? Či pro mládí?
Vždyť nechci nic... jen zlatou krůpěj štěstí.

Na břehu

Jak dívka jsem, jež v rukou drží růže
a neví, komu dar by splatila.
Je strast má, že jsem nepotkala muže,
v němž, jako v moři, bych se ztratila.

Tak jen svůj pohled v proud, jenž teče, hroužím
a s růží trhám lístek za lístkem.
To buď můj pozdrav moři, po němž toužím,
když na břehu zbýt odsouzena jsem.

A jestliže se vlny prudce zvednou
a bázlivou mne voda stáhne v proud,
byť naposled, přec šťastna budu jednou,
neb věř, já nechci nic, než utonout.

Láska k ilusi

Což ani nedojímá tě, žes prvý,
jejž líbala jsem třesoucím se rtem,
že poslušnost mi káže, říc' ti krví:
já tvoje jsem — ?

Tvůj zrak mi hlubinou kdys nedohlednou
a čelo tvé, to skleněný byl vrch.
Jenž v pohádce mé božský štít byls jednou,
ó, proč jsi strh

s mých očí závoj, z horských tuch mne samu
sem v pláň, kde nuda snům se vysmívá?
Teď zřím tě v písku zrad a lží a klamu,
a přec... jsem tvá.

Nuž, vem si mne a čiň, co libo je ti,
muč nebo líbej, zavrhni či spas,
nič, uspi, tvoř, a jak si hrají děti,
mne pohoď zas!

Své oči zavru pod zlobou tvých rukou
a budu snít, jak tenkrát snila jsem:
že pod štíty, kam křídla orlů tlukou,
jsem jezírkem,

že vzneseno je nedostupné témě
i nad život i nad vodu i pláň
a s vysoka že zrcadlí se ve mně
tvá světlá skráň...

Píseň

Proč tvé rudé líčko probledá?
— Srdce, srdíčko mi usedá.

Proč tvůj hlas tak zklamaně teď zněl?
— Motýlek se mih a uletěl.

Proč jsi smutna jako na podzim?
— Mohu zpívat. Slovy nepovím.

Stesk

Kolik je stesku na ulicích!
Kolik je marně čekajících!
Smutný je hlas, jenž s věže lká.
Smutnější, kdo se nedočká.

Na sta je marně volajících.
Posvátné hoře plá jim v lících.
Nad jejich hlavou zář se stkví,
V nebeské vejdou království.

Hořká píseň

Když mělas být mou rosnou krůpějí,
proč na jazyku zbývá mi chuť žluči?
A vzpomínky když tolik svádějí,
proč neklesáš mi znova do náručí?

Proč jsme jak druh, jenž druha oklamal,
proč tolik něhy mé je rozplýtváno,
proč, marná kráso, jsi mi dál a dál,
na dosah večer, nedostupna ráno?

Kdo dá mi odpověď? Prý život jen,
jenž nevyčerpán rodí se a klesá.
Mám závrať z života ... Já snít chci sen,
jak stromy v šeru zavátého lesa.

Nuž, lhavá slasti, staň se čímkoli
a nedráždi mne, popřej mi jen spáti.
I nejžhavější bolest přebolí,
když soucit mrazu do loktů ji zchvátí.

Buď s bohem, úsměve a naději,
ty, kterou spáč se při loučení mučí,
jež mělas být mou rosnou krůpějí
a po níž na rtech zbývá mi chuť žluči!

R o m á n

Jsou v růžích, v požáru, jsou přilínavá,
jsou sladce rudá jako trávnice,
jsou lkavá úsměvem — jsou všechna lhavá,
však tvoje, tvoje ze všech nejvíce!

Ne milenci jen proradnou se stáváš,
v déšť cizí vášně zprahlým vssáta rtem:
Zrak mhouříc, v duchu třetímu se dáváš,
jenž nedostupným zůstává ti snem.

Lžou ústa žen a, nádherná i zrádná,
též světce svádějí, by na nich zdřím.
Leč tak jak tvoje nezrazují žádná
tím políbením třikrát jidášským!

V těžké chvíli

Zlý osten stesku, jenž mé tělo rve,
spár, který drásá jako nikdy před tím,
své drápy zaťaly mi do krve
a tuším ponejprv: já nedoletím.

Já posud necítil jak tentokrát,
že sražen budu, nedostihnuv cíle.
Tak v horečce já nikdy neměl rád,
tak tragicky, tak magicky, tak šíle.

Smrt v sluch mi šeptá píseň odvahy,
že zapomínám, živ-li budu zítra.
Kam zírám, rozpiaty jsou nástrahy,
však bolí víc a pálí hloub strach z nitra.

Ten strach, jenž ke rtům ode rtů mne hnal
a vždy zas touhou bláznivou se řítí:
Ztracen je den, kdy jsem tě nelíbal,
ztracena noc, kdy nebudu tě míti.

Ten strach, že konečně mne onen šíp,
jenž v ostří kalen osudem je, sklátí.
Bol otupí se bolem. Bude líp.
Jen mělo se tak dávno, dávno státi.

Píseň loučení

Arnemu Novákovi

Zas drahý kraj ten svítí pod nebesy,
 led fičí se stěny, hahou-hahoi,
 dech z končin báje vane »kdys« a »kdesi«,
 agrafa hvězd plá nad černými lesy,
 a velký vůz už sklání zlatou voj.

Je vše, jak bývalo. A vše mne vítá,
 mne, jenž se jakby doživ navracím.
 Zas podsvětní ta stráň je jíním kryta,
 zas podél cesty tajemně to svítá,
 zas láká mráz jak v pohádce, bych zdřim.

Vy lampy, zavěšené nad Šumavou,
 vy jiskry, třpytící se do sněhu!
 Já se světem se rozešel i slávou,
 však vy, jen vy mi sviťte nad mou hlavou,
 však vás, však vás i k smrti rozežhu!

Jen plaňte dále, pohřební vy svíce,
 k nimž nadarmo svou náruč rozvírám.
 A byť i hebká dotkla se mne kštice
 a srdcí pro mne ještě hořklo více,
 jsem na tom světě sám a sám a sám.

A náhle z očí mých jak boží posel
se dere proud, jenž v hruď se propálí.
Ó bože, jenž jsi nebem hvězdy rozsel,
ó velký, jenžs nám cestu mukou posel,
dals očím dar, by horce plakaly.

Já kdybych dnes byl bohem stvořitelem,
z mých očí pršely by trsy hvězd.
Největší hřích v tom srdci příliš vřelém,
největší hřích byl v životě mém celém,
že přemíra v něm lásky, lásky jest.

Co počnu si s tím neužitým darem,
jenž byl mi prokletím a marně has?
Ať aspoň jiní bohatnou mým zmarem,
nechť pukne srdce mé a jeho žárem
nechť obloha se stkví a prožhne mráz!

Já zbytečný zde pod obzorem zimy
svou píseň vyzpívat chci poslední.
To srdce vkleté do hvězd, v sníh a v rýmy,
to srdce bláznovské, ó pane, přijmi,
jež modlitbu svou skládá zpovědní!

Píseň smíření

Divotvorný večer když svou dlaní
 hebce přejede mi přes čelo
 a když stín se fialově sklání
 před okem, jež v světle trpělo,

tehdy svatá večernice plane
 pochodní, jež vyvede mne z hrůz;
 prší s větví sníh, a srdce štvané
 usedá jak ptáče na haluz.

Berlu zvedá večer divotvorce,
 křeč i hoře v duši usíná,
 a v mé krvi šumí to tak horce,
 že kdos v dáli na mne vzpomíná.

Píseň ozdravení

Tak sešlehán jsem životem, že vniká
dvé břitkých jehel do každé z mých pór.
Já zemdlel mdlobou koně závodníka,
já zatrpk radostmi, jsem zdravím chor.

Přemíra slastí sládne na jazyku,
pro krásu pohybu se zemřít chce.
Co spíjelo mne něhou, v okamžiku
jak rána dýkou míří do srdce.

Je těžko život žít, když tolik varu
mi proudí žilami, až praská hruď.
Mně nelze žít, leč v horečce a v žáru —
a přec, ó křeči, pozdravena buď!

Jen tebou vzniká svět, jen z tebe tryská
zpěněná jízda, citů vodopád —
a smrt-li tak je opojení blízká,
já, žitím zmámen, zemru rád a mlád.

Jen zestárnouti nedovol mi, křeči,
jež obnažuješ každičký můj čiv;
jen životem se jízva žití zléčí:
já nechci odejít, bol nedoživ!

Nuž, trýzni dál a škubej a v mé tělo
svých jehel mučitelství zabodni;
jak pole, v něž sto rýčů tvrdě vjelo,
tak úderem svých ran mne zúrodni!

Ať prchne sen, ať zatvrdne má kůže,
ať sejde se rtů mdlá i mdlobná chuť;
tak přetav chorobného snílka v muže —
a stokrát, křeči, velebena buď!

V horách

»Dobré ráno«, šeptám noční rose;
zvědavě sta očí na mne zří,
každé drobné stéblo rozžehlo se
lampičkou, a některé má tři.

»O závod zas, druhu, běhat budem«,
s písní na rtu skáči přes potok;
»bystře šum jen dál, já dýmným bludem
ploužil jsem se po celý ten rok.«

»Dole pode mnou to dusno leží«,
volný volám do balvanů skal.
Pro echo mi horský vítr běží,
jenž mne dávno v tvář už nelíbal.

Nad plesem zde kytku chtěl bych uvít
z kapradin a květů nejprostších.
S nebem samotným já chtěl bych mluvit —
a jak stoupám, tišší jsem a tich.

Jakou jsem to hovořit chtěl řečí?
jaké otázky že v srdci mám?
Na svahu, než rozloučím se s klečí,
chtěl bych dlouze klekat k modlitbám.

Jenžs mne vyved z rozpálených plání,
jenž mne, duchu, neseš na vrchol,
jenž mne hladíš chladivou svou dlaní,
jenž mi šeptáš: rozhlédni se kol,

jehož ruka do údolí metá
za pochodní novou pochodeň,
jenžs mne poslal do krásného světa,
jenž mi kážeš: tvoř se, muč a měň —

tys mne v stéblo proměnil, jež plane,
v sněžný ručej vrh jsi duši mou,
ve skalách mne učinils, ó pane,
svého zavolání ozvěnou;

pokyneš — jak horský vítr věji
po jezeru, lících, po květech.
Déle ne, však též ne pokorněji
budu živ, než rtů tvých jeden dech!

Scenerie

Tvář tvrdé skály zírá ze závoje,
a vodopád jí pláče pod skrání.
Jdou pohřby soutěskou, a věnec chvoje
zve živé k modlitbám a k pokání.

Zní hoře vdov i nevěst naříkání
a matek pláč, zvuk hlubší nad obé.
Zní nářek hor a potoků a strání.
Jen skála mlčí dál... Tvář Niobé.

Poutník

Zas rozchod. Návrat. Smír... Skon — Loučení — Ó kruhy!
Dvé přísah na věčnost, a nevědět v den druhý,
kdo zapomenul dřív a dřív kdo v náruč svíral!
Jít, neustále jít a táhlou cestou spirál
jen zase nad stejnou se vracet křižovatku,
kam bludná vzpomínka, vždy za mávání šátků
a šátek na očích, nás vede nevidomá.
Jít, neznaveně jít a nebýt nikdy doma.
Žít, znovuzrozen žít a neuhasit žízně.
Žít, nevyčerpán žít a nedožít se sklizně.
Tak bloudit jako ti, kdož k lásce předurčeni,
a metou marných cest mít kletbu zapomnění:
vzplát, svítit přeludem jak v lese krůpěj duhy
a pak se rozplynout jak duha v zlatých mhách;
hrát, vlát a zčeřit vír jak na jezeře kruhy
a hlubších nemít stop než kruhy na vodách.

Střed

Jde s námi slovo po svahu a lesem:
Kdo svůj kdy byl, je svůj teď dvojnásob.
My od zrození všichni v sobě nesem
svou vlast i spásu, osud svůj a hrob.

Neb čím jsem opsán z magického středu,
jejž postřehnout ni chápat nelze mi,
to je má říš. Z ní vyjít nedovedu,
nechť kamkoli se štvu zde na zemi.

My jednou vše jsme zřeli už, co zříme,
a život je jen slibů plněním.
Svět mnoho dá, co vzpomínkou v nás dříme.
Co slyšet lze, je k tepu krve rým.

Jsme v horách dětmi zas, a přece není
než echem dávných myšlenek náš krok,
my cítíme své vlastní opojení,
když vítr letí v sráz, pít z mořských ok.

Nechť zpívá slunce k slávě svého pána,
nechť šero šeptá slova nových krás,
to vše jen v krajině, jež nám je dána,
to vše ne moc, leč mluvu svou má z nás.

My vydechnem, a noci mluví němé,
a náš zní zpěv, když den se noří z tmy.
Je ohromný ten svět, jímž křížem jdeme —
však nekonečnost dali jsme mu my!

Živá voda

Zní píseň děvčat z pozdní senoseče,
lip sladkým oddechem je nassát vzduch,
šum bystrých vln tou tichou tůní teče,
kde v západu se šíří kruh a kruh.

A taj či tucha, jež se krajem vlní,
to slovo životu: buď požehnán,
co kypí v nás a co nám duše plní,
ať čistý večer jen či věčna van,

vše spojuje se v echo mnohohlasé,
ne v temna cit, leč v zářnou jistotu:
dík západům a dík buď jejich kráse,
a bol nechť bolí, dík buď životu!

A naše láska k šeru-li se chýlí,
snad v nově vzňatý den se přemění,
a nesmí-li se vrátit, co jsme žili,
snad v život vyšší budem vtěleni,

a to, co mlčky ve zrak se nám line,
ať je to kouzlo večera či bůh,
kdys rozvlní se po hladině jiné,
až vplynem v živou vodu, kruh a kruh.

Nevěrný věrný

Já poznal svět jak tuláci a ptáci
a mnoho viděl žen,
a přec má touha bouřlivě se vrací
vždy k tobě jen.

Znáš, lehkonohá, dotančit se výší
ty jediná,
znáš opojnou mne ducha svého číší
spít bez vína.

Kraj duší volit znáš, neb to, co jítří
tvou mysl dnes,
je člun — a zítra zpěv — a na pozítří
to bude chrt a les.

Nač útočí, tvá bystrost uvykla si
jak šturmem brát,
dle hráčů střídáš odvahu i hlasy,
tvář měníc jako šat.

A já, jenž závrať, pokání a zmatky
mám z dobrodružných cest,
zas rozběhnu se v dál, neb cesta zpátky
tak sladká jest.

Tak znovu zřím tě vášní plát, vždy v kole
a nad všedností vždy,
zas v překrvené tonou hyperbole
tvé útlé rty,

a jasně vím to: tebe-li kdy, ztratím
  i sebe sám,
a k tobě-li se jednou nenavrátím,
  je zář i moc ta tam.

Neb ten, kdo nehmotně je vzhůru veden,
  všech devět vzývej Mús:
leč každému z nás v ochranu jen jeden
  dán genius —

a mně jsi dána ty. Jen tam, kde změna,
  má slast se počíná:
mně neklidem, mně jiskrou svatá žena
  tys jediná!

Cesta

Zde v kamení, kam kleč se nedošplhá,
kde do života mlčí sráz i tes,
kde bolí sníh, kde dotýkavá mlha
se tulí k nohám huňatý jak pes,

já stojím, sám. Kdy vyšel jsem? a za čím?
Ční v neznámu kdes nedohledný hrot...
V tom roztrh se cár mlh, jak vzhůru kráčím,
a letmý obraz v oko se mi vbod.

Zřím vírně v hloubku, z níž se pozvedaje,
pás kruhových se vine serpentin,
zřím sladkým směrem otcovského kraje,
zřím ohbí cest a hořká místa vin.

A jak můj zrak se po zatáčkách dívá,
jež stoupaly mi v táhlém vinutí,
mé srdce tiše s osudem svým splývá,
a pojednou, v tom smírném splynutí,

znám ducha, jenž mi nedá zahynouti,
a strmou stezku znám, jíž vzhůru jdu,
Vím: z kruhu zrození já kruhem poutí
vstříc kruhu kráčím vyšších přerodů.

Tichá láska

Je tolik soužení v těch čtyřech zdech,
teď, před úsvitem rána —
Nechť o tom ví tvůj každý krok a dech:
žes milována.

Já o tolika ještě tajemstvích
ti šeptat umím
a tolikrát se vedle tebe, tich,
v svůj smutek ztlumím...

Či přijde den a půjdeš zase dál,
kde jiné hvězdy svítí?
Já, který mnoho v tomto světě znal,
znám z cesty jíti.

A jestli vášeň, setkání či cit
mi tebe vezmou, drahá,
ty zbudeš ve mně, pokud bude žít
v mém zraku vláha.

Píseň hvězd

Vše před námi... Nám do mlhy se halí
kročeje příštích cest.
Vždyť my jsme spolu ani nečítali
v půlnoční knize hvězd.

Já jsem ti posud nevykládal, drahá,
která že z nich je má,
já neukázal ti, že naše dráha
je stopa světelná,

že neseni jsme stejným koloběhem
— jak světy tak i my —,
že v nebes oceánu bezebřehém
též my jsme vlnami,

že lidské srdce v snách zná šeptat jméno
nadhvězdných národů,
...že nad každou je láskou zavěšeno
souhvězdí rozchodu...

A my, hleď, hvězdy na skráni nám planou,
a k sobě toužíme,
a s láskou, nikdy ještě nepoznanou,
kol sebe kroužíme —

A přec jen... Jak by svítilo nám z dáli
dvé loučících se hvězd.
My hasneme... Nám do mlh slib se halí
předjitřních našich cest.

Sloky

Jdu — nejdu, nežiju, jsem nesen žitím,
jdu — nejdu, vznáším se jak somnambul.
Jak hvězda Lucifer vám dolů svítím,
můj osud jest, bych stoupal, trpěl, žhnul.

A v prázdno-li se rozstřiknu, co na tom!
Víc nežli život znal jsem v toku chvil.
Jsem popel, hlína, prach — leč jeden atom
je z mraků, v nichž sám tvůrce hovořil.

A proto nebe do prsou mi svítí,
když vlna temna dolů kane k vám,
a proto vím, že budu v tobě žíti,
až »s bohem« poslední ti pošeptám.

V temnu

Čím více v knihách čtu,
  tím méně znám.
Čím víc mne líbá rtů,
  tím hloub jsem sám.

Čím zvučněj hlučí svět,
  tím duch je tišší.
Co šeptá v snách můj ret,
  kdo že to slyší?

Od dětství vyšinut
  a dítě vždy,
svým bohatstvím jsem chud
  a pro své rty,

jež dotčeny jsou snem,
  já nemám stání,
neb třikrát proklet jsem
  v svém požehnání.

To srdce nevěrné —
  žár, pout a zmar —
jež od sudičky zlé
  mám v bědný dar,

jímž hnán a štván jsem byl
  a jímž jsem zmámen —
kdo by je zaměnil
  za tvrdý kámen!

Kdo žár chce zmrazit v mráz
a v solný sloup?
Tak volám zas a zas,
leč hloub a hloub

svou padám samotou,
kde tma se šeří.
Kdo slyší zpověď mou?...
A kdo mi věří?

Člun

Sám k sobě přikován a druha nepotkav,
jenž mého tajemství v svém nitru nese půl,
chci proti proudu jít, své duše slyšet splav,
chci, aby do tváří mně vítr noci dul.

Most, unavený dnem, svá světla hází mdlá
v tůň toku tmavého, v tůň tmavších vzpomínek.
Co všechno přešlo tu! Šla smrt a válka šla,
a život byl jak hráz dvou rozvodněných řek.

Hle, uklidnil se vír. A sirý, černý člun
se houpe po vlnách a plyne pode mnou.
Je prázdný. Bez vesel. Však tichá hudba strun,
tak smutně vášnivá, se z něho line tmou.

A jak by půlnocí šleh prvý záblesk dne,
teď s mostu na vodu pad plný světla pruh —
a já si vzpomínám: to plynul mimo mne
můj neviditelný, můj nepoznaný druh.

Slovo

Hluboké, hluboké studny jsou.
Hruď lidská nejhlubší.
Padlo mi slovo do prsou,
hluboko na dně spí.

Naděj tam spí a čeká žal,
až zmlkne vůkol svět,
až bůh, jenž studnám hloubku dal,
v svou hruď ji vdechne zpět.

Až studny kraj se rozpadne,
až věčnem budu vpit,
až ticho zalká, beze mne
mé slovo počne znít.

Nemohu zemřít. Nezemru,
třeba bych umřel rád
a třeba bude do větrů
můj popel rozevlát.

Mé slovo padne do prsou
zas příštím pohrobkům.
Vše věci pomíjivé jsou.
Hruď lidská — věčna dům.

Z ní slovo, jež mně nepatří,
přes věky bude znít,
s propastmi hvězd mne pobratří
a smrtí dá mi žít.

Obsah

Tuto knihu

básní Otokara Fischera

vydal

v pěti stech padesáti výtiscích

na podzim roku 1921

Ot. Štorch-Marien

Praha II., Palackého nábřeží 32

jako

45. svazek

své edice Aventinum

a vytiskl

Fr. Obzina ve Vyškově

na Moravě

17/4/72